

Sygn. akt IV KS 36/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Kazimierz Klugiewicz

Protokolant Danuta Bratkrajc

w sprawie **T.C.**

oskarżonego z art. 207 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 18 września 2019 r. skargi obrońcy oskarżonego

od wyroku sądu odwoławczego – Sądu Okręgowego w R.,

z dnia 31 stycznia 2019 r., sygn. akt III Ka (...),

uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w R.,

z dnia 19 marca 2018 r., sygn. akt X K (...),

i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w R. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

T.C. został oskarżony o przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Sąd Rejonowy w R., wyrokiem z dnia 19 marca 2018 r., sygn. akt X K (...), po uprzednim uprzedzeniu stron o możliwej zmianie kwalifikacji prawnej zarzucanego oskarżonemu czynu, uznał T.C. za winnego popełnienia czynów: z art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., z art. 157 § 2 k.k. oraz z art. 217 § 1 k.k. i skazał go na karę łączną grzywny w wymiarze 200 stawek dziennych przy ustaleniu wysokości jednej stawki dziennej na kwotę 20 zł.

Po rozpoznaniu apelacji prokuratora, pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej M.C. oraz obrońcy oskarżonego, Sąd Okręgowy w R., wyrokiem z dnia 31 stycznia 2019 r., sygn. akt III Ka (...), uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w R. do ponownego rozpoznania.

Skargę od powyższego wyroku wniósł obrońca oskarżonego T.C.. Zarzucił naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. polegające na uchyleniu wyroku Sądu I instancji i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w sytuacji, gdy nie zaistniały przesłanki określone w art. 439 § 1 k.p.k. i art. 454 k.p.k., a nie jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego w całości, zaś wskazania Sądu odwoławczego co do dalszego postępowania ograniczają się do zalecenia ponownego przeprowadzenia całego postępowania celem dokonania ponownej analizy ustaleń faktycznych w zakresie realizacji przez oskarżonego znamion przestępstwa znęcania się.

Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w R. jako sądowi II instancji do ponownego rozpoznania.

Prokurator Prokuratury Rejonowej w R. w odpowiedzi na skargę wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga jest zasadna.

Zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k. skarga od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania może być wniesiona z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. Przepis art. 437 § 2 k.p.k. z kolei stanowi, że uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych

w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

Powodem wydania przez Sąd odwoławczy w tej sprawie orzeczenia kasatoryjnego nie była żadna z przesłanek wskazanych w art. 437 § 2 k.p.k. Jak wynika bowiem z uzasadnienia tego orzeczenia przesądziła o tym konieczność przeprowadzenia ponownej weryfikacji źródeł dowodowych, a mianowicie zeznań pokrzywdzonej M.C., wyjaśnień oskarżonego T.C., zeznań członków ich rodzin (rodziców, rodzeństwa), udokumentowanych aktów przemocy, interwencji Policji itp. oraz właściwego ich udokumentowania w protokole rozprawy. Było to niezbędne, skoro przeprowadzone w pierwszej instancji postępowanie, zdaniem Sądu odwoławczego „nie było wolne od wad, w tym wad objętych kategorią mogących nie pozostawać bez wpływu na treść zaskarżonego wyroku, ujawnienie których w postępowaniu odwoławczym w tego rodzaju wypadku, w którym Sąd I instancji, dążąc do odniesienia się do zebranego w sprawie materiału dowodowego, ponownie musi zetknąć się bezpośrednio z poszczególnymi z przeprowadzonych dowodów, bacząc, by protokół rozprawy, wykazujący mankamenty, które mogły również nie pozostawać bez wpływu na treść zaskarżonego wyroku, objął rzeczywistą treść tych dowodów, wypełniając dostrzeżone „luki” w tym zakresie (...)” (s. 899). Innymi słowy, konieczne było ponowne przeprowadzenie niektórych dowodów oraz ich ocena celem dokonania niebudzących wątpliwości ustaleń faktycznych z punktu widzenia znamion przestępstwa znęcania się.

Te czynności procesowe mogły być jednak przez Sąd odwoławczy samodzielnie wykonane i ocenione przez pryzmat zarzutów podniesionych w apelacjach prokuratora i pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej, od czego jednak Sąd ten się uchylił. W orzecznictwie Sądu Najwyższego trafnie i konsekwentnie przyjmuje się bowiem, iż sama konieczność ponownej oceny przeprowadzonych dowodów nie mieści się w kręgu podstaw rozstrzygnięcia o którym mowa w art. 437 § 2 in fine k.p.k., tj. wyroku kasatoryjnego, także i wówczas, gdy sąd odwoławczy zasadnie wykaże, jakich to kardynalnych uchybień art. 7 k.p.k. dopuścił się sąd meriti przy ocenie zebranych w sprawie dowodów (zob. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., I KZP 3/19 oraz wyroki z: 9 grudnia 2016 r., IV KS 5/16, LEX nr 2165596; 5 września 2017 r., II KS 2/17,

LEX nr 2382409; postanowienie Sądu Najwyższego z 23 maja 2017 r., III KS 2/17, LEX nr 2298284). „Samą więc potrzebę dokonania na nowo oceny zgromadzonych w sprawie dowodów nie można postrzegać w kategoriach okoliczności samoistnie determinujących konieczność przeprowadzenia przez sąd meriti przewodu sądowego w całości (a tym samym i uznać ją za wystarczającą do wydania kasatoryjnego wyroku przez sąd odwoławczy), skoro (obecnie) nie ma żadnych przeszkód (poza tymi przypadkami skatalogowanymi w tymże przepisie art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k.) prawnych ku temu, by to sąd odwoławczy - w związku z rozpoznawanym środkiem odwoławczym - samodzielnie tych czynności procesowych dokonał (...). Obecnie art. 437 § 2 k.p.k. nakłada na sąd odwoławczy wręcz obowiązek merytorycznego orzekania poza przypadkami w nim wskazanymi. Wprowadzenie w tej regulacji katalogu przyczyn uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania zwiększa apelacyjność postępowania odwoławczego oraz modyfikuje funkcje sądu odwoławczego z dominującej dotychczas kontrolnej w kierunku kontrolno-merytorycznej. *A contrario* z art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. wynika obowiązek reformatoryjnego orzekania przez sąd odwoławczy, co w połączeniu z uprawnieniami do szerokiego przeprowadzenia postępowania dowodowego powoduje, że ciężar merytorycznego rozpoznania sprawy spada na sąd drugiej instancji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2018 r., II KS 3/18, LEX nr 2449785).

Skoro zatem nie stwierdzono konieczności przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo w całości, jako jednej z enumeratywnie wymienionych podstaw wydania orzeczenia na podstawie art. 437 § 2 k.p.k., nie zachodzi też żadna z wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. i art. 454 k.p.k. sytuacji ograniczających możliwość wydania przez Sąd odwoławczy orzeczenia reformatoryjnego, za trafny uznać należy zarzut sformułowany w skardze, że poprzez uchylenie wyroku Sądu I instancji doszło do naruszenia przepisu art. 437 § 2 k.p.k., które skutkować musiało uchyleniem orzeczenia kasatoryjnego i przekazaniem sprawy Sądowi Okręgowemu w R. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, w toku którego uwzględnione zostaną wyrażone powyżej zapatrywania.

Mając to wszystko na uwadze, należało orzec jak wyżej.

